

Preplavite nas,  
valovi hlada,  
zmrazite nas  
z zadnjim izzivom!

Zbudili boste krila,  
speča v naših rokah,  
začutili boste  
njih ostri zamah,  
trepetaje boste razširjali  
pojoče glasove  
osvobojenih milijard.

Grenke solze tesnobe  
bodo presahnile  
v smehu.  
Objeli se bomo  
in spletli roke  
okrog vseh ekvatorjev  
v lastavičje gnezdo  
rešitve.

## TIŠINA

Barbara Breclj

Bil je eden tistih čudovitih dni, ki kot barvasti poletni metulji plahutajo s svojimi vročimi krili okoli nas. Pravzaprav je smešno, da tudi taki dnevi utrujajo. Poloti se te čudno, neizmerno hrepenenje in želja, da bi nekje ležal in s priprtimi očmi mežikal v sonce. In temne vijugaste sence, ki se ti delajo pred očmi, sestavljaš v neumne slike svojih želja. Po navadi se te polasti na pol čuječa dremavica, iz katere te prebude nenadni šumi, morda kak glas ali oddaljen ropot. Največkrat si potem nekaj trenutkov ves zmeden, preden se zopet zaveš.

Utrujena je bila, ko sta prišla do tistega travnika. Od sonca utrujena. Usedla sta se in se kot vedno naslonila s hrbti drug na drugega. Nič nista govorila. Sicer pa se ji molk nikoli ni zdel znak naveličanosti in dolgočasja. Morda zaradi stavka, ki ji ga je Matjaž nekoč tako mimo-

grede rekel. Dejal je, da ima molk zgovoren jezik. Nikoli ni pravzaprav vedela, kaj je mislil s tem stavkom. Sicer pa se ji je Matjaž še vedno zdel tako skrivnostno tuj in odmaknjen od nje, da ni skoraj nikoli več premišljevala o njegovih mislih. Morda, ker je nekje globoko v sebi slutila, da jih nikoli ne bo mogla doseči. Morda si tega tudi želela ni? Zdaj pa je pulila travo in jo metala v zrak. Nenadoma je začutila hladno senco, kako ji počasi drsi preko telesa. Polotila se je je otožnost. Otožnost zaradi sonca in zraka, ki se ji je zdelo, da diši po lahkotni svežini bele peščene obale. In zato, ker ni mogla biti v tistem trenutku tam ter objeti vso razbohoteno nežnost prvih toplih dni. Globoko je vzdihnila in se vlegla. Roko je položila na topli Matjažev hrbet. Bil je tople od sonca, ki se je uprl vanj. Čez čas je rekla:

»Matjaž?«

»Ja,« je odgovoril.

Nekaj trenutkov je nato vladala tišina. »No kaj,« jo je še enkrat vprašal.

»Ah, nič posebnega. Le prijetno je tako ležati in misliti na nič. Čisto na nič.«

»Povej tisto, kar si hotela povedati.«

»To sem mislila. Resnično!« Pa ni res, je pomislila. Tega sploh nisem imela namena povedati. Ta neumni, brezsmiselni stavek. Le kaj neki sem mu hotela povedati, je vrtala dalje vase. Vsekakor nekaj, kar bi spadalo sem, se skladalo s tem okoljem, dišečim po topli zemlji, nekaj, kar bi se spojilo z milino žarkov, ki skozi vejevje prihajajo k nama, in s hehetanjem vetra. Pa ni rekla nič takega, ker se ni spomnila ničesar primerne in ker je končala svoje razmišljanje z ugotovitvijo, da nikakor ne sme biti sentimentalna, ker tega Matjaž ne mara.

Nenadoma je začutila, da se je vlegel tudi Matjaž. Poiskal je njeno roko. Ob dotiku je začutila, da se ji ponovno, toda zdaj v večjem in veliko bolj mogočnem valu vrača tista otožnost, ki se je je kot rahla, lahna, tiha in hladna senca dotaknila poprej. Zdaj je bila ta sanjava otožnost pomešana z golim dejstvom (dejstva so vedno samo gola), da si bosta morda čez mesec dni tujca. Morda čez več časa, morda čez manj časa. Vsekakor pa si bosta nekoč v prihodnosti kljub vsej tej ljubezni tujca. In če se bosta morda potem še kdaj srečala, bodo ta srečanja prazna, pusta, skoraj surova. Morda se bosta brezizrazno zastrmela drug v drugega? Morda se bo v njunih tako tujih očeh zrcalila obupna naveličanost z drobcem presenečenja? Samo čakala bosta, kdaj bosta mimo, kdaj bosta lahko odhitela vsak na svojo stran. Izpraševala se je, zakaj neki mora vsaka lepa stvar miniti. Zakaj se zapre in potopi v majhno školjko človekovega razočaranja,

ki se nato neslišno pogrezne med milijon školjk v ocean. Izpraševala se je, kaj neki blodi zdaj po njegovi glavi, ko ima oči tako nežno zastrite z gostimi vejicami. Tak izraz ima vedno, kadar je daleč potopljen v sanjavost in premišljevanje. Pobožala ga je s prsti po čelu. Za trenutek ni niti občutil njenega dotika, šele čez nekaj časa se je obrnil k njej in se ji nasmehnil.

»Matjaž,« mu je rekla, »ko se bova razšla, se mi zdi, da ne bom več iskala novih doživetij.«

»Oh, ne bodi neumna. Saj veš, da jih boš!«

»Ne. Ne bom jih. Morda gre to pri vas fantih drugače. Ampak, vseeno imam občutek, da se vse te ljubezenske igre tudi pri vas ponavljajo ter se razpletajo in zapletajo na isti način. Čudim se ti le, da te vse to ne dolgočasi.«

»Saj me,« je dejal, se zasmeljal ter se ji z neko hudomušno ironijo zazrl v obraz.

»Zabavaš me. Trapica,« ji je rekel, »saj veš, da se norčujem. Saj veš, da ni tako.«

»Kljub temu imam občutek, veš, da se bom tisočkrat premislila, preden se bom približala kakemu fantu,« mu je rekla in se tako preko rame zazrla vanj.

»Zakaj ne?«

Tako čudno se je nasmehnil, ko jo je vprašal, da mu za trenutek sploh ni hotela odgovoriti. Ko mu je nato odgovorila, je vedela, da ji ne verjame. Govorila je z žalostnim, skoraj šepetajočim glasom. In ko mu je sama pri sebi prisluhnila, se mu je trpko nasmehnila.

»Poslušaj,« mu je rekla, »če pomislim, da se bom mogla obnašati tako kot do zdaj, me oblije kurja polt. Ne zaradi tega, ker bi se mi gabilo ali zdelo ostudno. Ne. Samo tako obupno enako je vse. Ne veš, da ste si vsi tako neznansko podobni, da delate popolnoma iste stvari? Zastavljate ista vprašanja in jaz jim enako odgovarjam. In ko bom zopet srečala novo ljubezen, bom morala pisma začenjati pisariti z „dragi“. Kot sem jih doslej. Potem bova šla v kino. Nesrečni prvi kino. Po kinu čisto majhen sprehod. Verjetno zato, da si pridobi pogum za poljub pred domačimi vrati. Nesrečni, siromašni prvi poljub, tako prazen kot vsi doslej. In vse se bo potem razvijalo v dolgočasnem koračnem tempu — tja v nedogled. Dokler se kateri izmed naju ne naveliča ali sreča „novo ljubezen“. In kar me najbolj jezi pri vsej tej stvari, je, da bo stikal za mojo preteklostjo. Skušal si me bo podjarmiti in zaslužniti. Hotel bo voditi vso to najino ljubezen, tako kot svojo prejšnjo. In ker so si vse te ljubezni med seboj tako zelo podobne, so dolgočasne, puhle in diše po zatohlem. Enkrat, morda tudi dvakrat

greš skozi vsa ta doživetja. Potem pa se naveličaš, ker je vse enako. Ker nihče ne zna ljubiti po svoje, zaradi sebe ali mene.»

»Oh, nikar se ne sprenevedaj, ti morska vila.« Morska vila ji je dejal vedno, kadar je slutil, da ima s svojimi mislimi in ugotovitvami prav. To pa zato, ker je nekoč v preteklosti (danes ne more verjeti, da je to bila njena lastna preteklost) doživela ljubezen z mornarjem, ki je imel smešno žive, svetle, modre in nenavadne oči. Matjaž je vedel za to ljubezen. Zbadal jo je z njo. Ker je še vedno čutil njen dih in odsev. In ker se je nejasno zavedal, da je tistikrat resnično ljubila. Zato je bil včasih rahlo ljubosumen nanjo. Vendar si tega ni hotel nikoli priznati! Ona ga je sicer prepričevala, da je od te ljubezni ostal en sam droben spomin. Tako neznaten, tako nebogljeno zakopan v preteklost in tako globoko zarit v davnino, da ji skoraj nikoli več ni zaživel v zavesti. In kadar se je spomnila te ljubezni, je bila to le slika njunega zadnjega srečanja, ki je zaradi časa izgubila že vso svojo plastičnost. Ob teh trenutkih prebujanja ljubezni v njeni zavesti se ga je spomnila, kako je ves skuštran, umazan, skoraj zane-marjen stopil pred vrata in dolgočasno rekel: »Želiš?« Ona ga je samo gledala. Takoj v tistem trenutku ni hotela razumeti, enostavno ni mogla doumeti, da je to res on. Potem se je zbrala in rekla: »Nič!« In on ji je odgovoril: »Samo to sem želel.« Počasi je šla, ne, tekla je iz tiste hiše. In za njo se je pripodila njegova punca, mahala z rokami, stisnjenimi v pest, in vpila, naj se le poskusi še enkrat prikazati. Ona se je obrnila in kasneje ji je bilo žal, da je spregovorila. »Prišla bom,« je rekla in glas ji ni trepetal, »takrat in vedno tedaj, kadar se mi bo zljubilo.« Ko je nato odhajala od njega med pritličnimi in starimi enonadstropnimi hišami, ni vedela, kaj naj naredi s solzami, ki so se ji nabrale v očeh. Ali naj se zasmije ali naj se razjoka? Čutila je le eno, da je njen mornar izgubil vso svojo neukročeno skrivnost morskih globin. Tisti trenutek ga je bila izgubila. In nič ni več ostalo o njem v njej. Nič. In tudi duh morja in slani morski veter, oba sta se ji zdela pusta, resnično, skoraj brezbarvna. Vse je v enem samem trenutku utonilo. Morda jo je še tako včasih preblisnil spomin. Vendar je bil to res samo spomin. In vsa nekdanja ljubezen se je zasvetila kot hrbti tistih majhnih morskih ribic, ki se plavajoč obrnejo proti soncu. Ob takih trenutkih se ji je zazdelo, da je čas izginil, kot izginejo milnati balončki nekje v zraku, in je vsa ljubezen trajala samo hip. Kajti potem je bila tema. In vse skupaj je padlo v pozabo. Padlo je in se zaprlo v majhno školjko njenega razočaranja.

Iz misli jo je vzdramil Matjaž. Dvignil je njeno roko ter jo ponel pred oči. Nekaj časa jo je ogledoval. »Kako drobne in tenke

prste imaš,« ji je rekel. Vedela je, da je to dejal kar tako, ne da bi resnično premišljeval o njeni roki. »Ti ugaja?« mu je rekla. »Mhm.« Potem si jo je pritisnil k obrazu in ona mu je s prsti počasi drsela po očeh in licih.

Nenadoma se je sunkovito obrnil k njej. Prestrašila se je, da se je na pol dvignila. »Povej mi,« ji je rekel z napetim glasom, »ali si kdaj želiš tiste resnične ljubezni. Najgloblje. No, mislim, ko se dva ljubita.«

Usedla se je in molčala. Ni bilo prvič, da sta se pogovarjala o tej stvari. A bilo je prvič, da je v sebi čutila nekaj kot resnični nagib ali željo po tej ljubezni z Matjažem. Povsem preprosto si jo je zaželela. Tako kot si želimo kruha ali vode. Kot si včasih želimo natrgati cvetja. Želja po tej ljubezni bi lahko v trenutku, ob najmanjšem dotiku postala resničnost, če se ji ne bi nenadoma zazdelo, da so Matjaževe misli v tem usodnem trenutku spet splavale drugam. Daleč od nje in od tistega vprašanja, na veliko svetlejša in bolj realna obzorja, kamor mu nikoli ni mogla slediti. Zato ji je ta želja ostala v nenadnem trepetu telesa, ki si ga je vklenila v svoj vroči, polni in široki objem.

»Zdi se mi,« mu je potem popolnoma mirno rekla, »da si želim. Tako včasih. Takrat, veš, ko si neskončno daleč proč od mene. (Tiho se je zasmejala.) Pa ti, si ti kdaj želiš?«

Za hip ji je hotel pogledati v oči, da bi ocenil, če je govorila resno. Ni iskala njegovega pogleda, zato tudi ni mogel ujeti v svoj pogled njenih svetlih oči. Zmignil je z ramo in ji rekel popolnoma običajen stavek: »Tako, včasih, kot ti.«

Iz njegovega glasu ni razbrala ničesar, niti najmanjše želje, zato se je glasno zasmejala, ker je morala nekaj storiti.

»Ali ni čudno,« mu je rekla še vedno v smehu, »zakaj neki se pogovarjava to, česar nobeden od naju resnično ne želi. (Tu se ni več smejala.) In tudi, če bi si želela (rahlo se je udarila po glavi), kakšne neumnosti govorim, bi med nama nikoli ne prišlo do tega. Veš zakaj?« Harmonija žalosti je bila v njenem glasu, ko je ponovila že tolikokrat slišani Matjažev stavek. »Enostavno zato, ker ne verjameva drug v drugega. In ker hočeva biti oba neznansko svobodna. — Včasih, Matjaž, si želim, da bi bila zrelejša. Ali vsaj šest let starejša. Pa ne samo zaradi tega, tisoč stvari bi delala drugače. Vse bi drugače dojemala. In pomisli, otročje je to, to vem, bi se še lahko celo poročila!«

»Jaz ne verjamem v najin zakon. — Zdi se mi, da si ti edina punca, ki si je ne morem predstavljati, kakšna bo, ko bo stara. Pri nekaterih to takoj vidiš. In te kar mraz strese, ko vidiš, da bo hči natanko taka kot mati, čez dvajset let. Mi verjameš?«

»Zakaj si me ne moreš predstavljati?«

»Ne vem. Sploh si ne morem predstavljati, zakaj ne. Včasih te na silo prestavim v okolje čez dvajset ali trideset let. Vse vidim, vse, samo tvojega obraza ne.«

»Matjaž, se ti ne bi zdel smešen najin zakon?«

»Oh pusti to. Saj sem ti rekel, da ne verjamem vanj.«

»Še žal ti bo, boš videl,« mu je dejala tako v smehu. »Za vse se boš kesal. — Sicer pa imaš prav, ko ne verjameš v najin zakon. Jaz se nikoli ne bom poročila. Vsaj tako mislim. Zdi se mi,« žalost v njenem glasu je bila na višku, »da imajo tako včasih prav tisti ljudje, ki se znajo svobodno ljubiti. Brez predsodkov in strahu pred malomeščansko moralo, kjer ti to ljubezen dovoljuje tenak, zdaj seveda širok zlat obroček na prstu.«

Zasmejal se je in ji rekel neumnica. Kadarkoli ji je rekel neumnica ali trapica ali bog ve kaj še vse, je vedno čutila ljubkovalni prizvok. To sicer zveni smešno, vendar nikoli ni znal biti povsem nežen in rahel. Vedno se je skrival za zastori svojega ponosa. In ta ponos se ji je včasih zdel preveč boleč in trpek. Včasih ga je prosila, naj ji reče »laž«. Pod pojmom laži je razumela stavek, ki ji je povedal, da jo ima rad. Takrat se je po navadi zasmejal in ji ravno tako rekel trapica ali pa zakopal svoj obraz v njen objem.

»Pojdi, greva,« ji je potem čez nekaj časa rekel. Počasi sta šla. »Ali vidiš, koliko kaže ura na zvoniku?« jo je nato vprašal. »Šest. Celo popoldne sva tako rekoč vrgla v stran, ne?« mu je rekla. Nič ni odgovoril.

Ko sta prišla do njene hiše, tudi z običajnim poljubom nista mogla pregnati neke žalostne otožnosti, ki je zašla med nju. Nobeden od njiju pa ni niti slutil, kaj neki naj bi bilo to.